І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. в Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVI. Ч. 69. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 10-го КВІТНЯ 1959 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, APRIL 10, 1959 No. 69. РІК LXVI.

ПЛЯНУЮТЬ ВИСЛАТИ ЛЮДИНУ НА МІСЯЦЬ І ВСТАНОВИТИ ТАМ РАДІО І ТЕЛЕСКОПИ

НАУКОВЦІ ОЗНАЙОМИЛИ КОНҐРЕС З ШИРОКОЮ ПРОГРАМОЮ МІЖПЛЯНЕТНИХ ДОСЛІДІВ І СПРОБ

Вашингтон. — В середу 8-го квітня, на протязі цілого дня керівники й науковці із Національної Адміністрації для справ аеронавтики і міжплянетних дослідів ознайомлювали членів Конґресу з випрацьованою ними широкою і розрахованою на довший протяг часу програмою вивчення і пізнання проблем зв'язаних не тільки з Місяцем та іншими плянетами, але й теж із рухом Землі в Космосі. У програмі американських дослідів міжплянетних просторів передбачені такі пляни і проєкти, як збудування радіостацій і телескопів на Місяці, висилання туди людини на протязі найближчих десяти років, випущення сателітів із спеціяльними фотоапаратами для фотографування „обличчя" Землі і прослідження „околиць" Землі й інших плянет. Переведені досліди і спроби мали б на меті докладне вимірення вигляду й обсягу земної кулі, здобуття даних, чи вона охолоджується чи згарячується, й евентуально, разом із цим, знайдення відповіді на питання про вік і величину Всесвіту. Реферування цієї програми відбувалося на сесії сенатської комісії для справ аеронавтики і міжплянетних дослідів, що її очолює сенатор Джан Стенніс, демократ з Міссіссіпі. Вище згадана адміністрація почала свою працю в жовтні минулого року. Члени Конґресу, що брали участь в цій сесії, були просто приголомшені несподіваними і велетенськими перспективами започаткованих дослідів і ніхто не ставив ніяких питань ні не висловлював своїх сумнівів. Для повного ознайомлення з програмою її розгляд продовжено на наступний день — четвер 9 квітня, що є звичайно з огляду на започаткування бейзболового сезону вільним від конґресових занять днем.

Випрацьована Адміністрацією для справ міжплянетних дослідів програма передбачає випущення 8 штучних сателітів Землі і переведення двох спроб у глибині міжплянетних просторів у 1959 році і випущення шістьох сателітів та проведення чотирьох спроб в 1960 році. Крім того передбачене випущення 45 до 50 зондувальних ракет до висоти 4,000 миль в 1959 році і випущення подвійної кількости таких ракет в 1960 році. Разом з усім цим буде переведена низка експериментів для прослідження атмосфери Землі і таких плянет, як Марс і Венера, і в дальшому теж земної атмосфери і Сонця та інших плянет. З допомогою атомових годинників, заінстальованих в сателітах, мають перевірити також слушність теорії Айнштайна, згідно із якою годинники поза земною атмосферою, у просторах з іншою ґравітацією мали б іти скоріше.

СССР не пережене американської продукції — твердить Аллен В. Доллес

Ню Орлінс, Луїзіяна. — Голова Центральної Розвідчої Агенції ЗДА Аллен В. Доллес промовляв на річній Конвенції Едісонового Електричного Інституту і заявив 2,000 делеґатів, що промислова продукція цієї країни буде вести перед і в 1970 році, бо СССР і до того часу не вспіє нас перегнати. Доллес назвав „нісенітницею" твердження прем'єра Нікіти Хрущова, який казав, що в 1970 р. СССР пережене ЗДА в ділянці продукції. Але голова Центральної Розвідчої Агенції признав, що комуністи загрожують нам і вільному світові на економічному і підривному фронті. Але американська електрична промисловість працює таким темпом, що совєтська продукція в 1970 році осягне тільки 60% американської продукції. На думку Доллеса комуністи в деяких родах продукції вже в 1965 році будуть зближені до американської норми, — це відноситься головним чином до продукції сирівців. Доллес твердить, що Москва не має військової переваги, і тому комуністи бояться зачіпатися тепер із ЗДА аб з якоюсь іншою країною вільного світу.

Уряд вносить до Конґресу новий іміграційний законопроєкт

Вашингтон. — З урядових кол повідомляють, що уряд плянує внести законопроєкт про допущення нових іміґрантів до ЗДА, щоб цим способом причинитися до зменшення числа політичних втікачів в таборах в Европі. Уряд пропонує визначити річні квоти на довший час, і проєктує призначити суму трьох мільйонів долярів на спровадження нових іміґрантів. Уряд почав цю акцію внаслідок резолюції Об'єднаних Націй про те, щоб визначити рік, який починається 1-го липня 1959 — Міжнародним Роком Втікачів. Згідно з давнішим пляном уряду вже в травні ц. р. мала відбутися в Білому Домі конференція в справі втікачів, але ще не є відомо, чи вона відбудеться, бо немає однодушности в цій справі між приватними аґенціями, які допомагають втікачам. — Приватні аґенції допомоги втікачам проєктують, щоб уряд призначив для справ втікачів не три, а десять мільйонів долярів. Але уряд таки внесе свій законопроєкт до Конґресу про допущення до ЗДА нових втікачів.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Айзенгавер** з дружиною від 7-го квітня перебуває на відпочинку в Оґесті, Джорджія. Вже першого дня по приїзді до Оґести, Айзенгавер грав у ґольфа (температура становила 80° Фаренгайта). Журналісти стверджують, що виглядає він добре і почуває себе здоровим.

● **До ЗДА прибула** з приватною візитою дружина бразилійського президента пані Сара Кубічек із двома доньками, 15-річною Маріселлею і 16-річною Марсією. Обидві її доньки плинно говорять по-англійськи, вдосконаливши свою вимову слуханням англомовних фільмів.

● **48-річний машиніст Кірк Кравс із Ню Гейвену**, в стані божевілля задушив своїх трьох дітей і сестру, після чого підпалив дім і згинув у полум'ї. Його жінці пощастило врятуватися.

● **У Ню Йорку заарештувано** 43-річного Бена Гіммеля і 33-річного Вільяма Глянцмана, які поштою пересилали непристойні фільми, фотографії, діяпозитиви і реклямові листки. У цій справі розшукують 40-річного Сідні Поссол із Брукліну.

● **31-річна дружина** колишнього конґресмена, 80-річного Ашера Л. Бирдіка з Північної Дакоти, повідомила поліцію, що її чоловік виїхав із дому ще в неділю 5-го квітня і від того часу вона не має про нього жадної вістки. Бирдік був конґресменом впродовж 20 років, а минулого року на виборах перепав. З своєю дружиною він хотів був розвестися, але потім помирився.

РОБІТНИЦТВО ДОМАГАЄТЬСЯ АКЦІЇ ДЛЯ ЗМЕНШЕННЯ БЕЗРОБІТТЯ

7,000 ДЕЛЕҐАТІВ ЗАКИДАЮТЬ УРЯДОВІ НЕДБАЛІСТЬ У СПРАВІ ПРОБЛЕМИ БЕЗРОБІТНИХ

Вашингтон. — 8-го квітня у Вашингтоні відбулася від довшого часу заповіджена масова демонстрація членів Американської Федерації Праці-Конгресу Індустрійних Організацій проти президента Айзенгавера і його уряду за те, що вони замало цікавляться справою безробіття та не дбають про те, щоб допомагати тим, які не мають праці. Гострі слова впали на адресу Президента, який дбає більше про „гру в ґольфа" як про робітничі проблеми. 5 годин промовці гостро критикували Президента і його уряд, а секретар праці Джеймс П. Мічелл та сенатор Гордон Аллотт і конґресмен Томас Б. Куртіс старалися обороняти уряд. Мічелл признав, що уряд не завжди прихильно ставиться до його рекомендацій в ділянці робітничих проблемах, але заявив, що, на його думку, число безробітних зменшиться напевно на 3,000,000 і на стільки саме восени цього року збільшиться число затруднених, яке в березні становило 4,362,000. Сенатор Аллотт і конґресмен Куртіс заявили, що не можна вимагати в робітничій справі забагато від Білого Дому, бо тут діє цілий ряд причин, які впливають на розвиток економіки. Але демократичні члени Конґресу сенатори Линдон Б. Джансон і Пол Г. Даґлес та конґресмен демократ Ричард Роллінґ закидували урядові бездіяльність в справі поправи долі робітництва. Промовляли дуже гостро проти уряду представники АФП-КІО, а найгостріше говорили голова спілки Об'єднані Автомобільні Робітники Волтер П. Рутер і голова АФП-КІО Джордж Міні. Ціллю цієї демонстраційної конференції було здраматизувати справу безробіття та вплинути на уряд і на Конґрес, щоб прихильніше ставилися до проблем і вимог зорганізованого світу праці.

Білий Дім заперечує вістку про резиґнацію Доллеса

Вашингтон. — Секретар Білого Дому Джеймс С. Гаґерті заявив, що вістка радіостації СБС про те, що президент Айзенгавер прийняв резиґнацію хворого державного секретаря Джана Фостера Доллеса є „невірне і невідповідальне". Цю вістку подав був до радіо його кореспондент Ден Шорр, який покликувався на „достовірне европейське джерело". Гаґерті сказав, що покликуватися в такій справі на „европейські джерела" є дивним,і жадав, щоб стація СБС негайно спростувала своє невірне повідомлення. З достовірних джерел повідомляють, що Доллес, який відпочиває на Флориді, коло 20-го квітня вирішить, чи він зможе відновити свою працю, щоб три тижні пізніше брати участь у відкритій конференції закордонних міністрів в Женеві. Директор радія СБС Джан Дей твердить про правдивість свого повідомлення, а представник Доллеса його заперечує.

Наукове Т-во ім. Шевченка влаштовує Першу Конференцію Молодих Науковців

Ню Йорк. — В суботу, дня 11-го квітня ц. р. відбудеться тут у домі НТШ при 302 Вест 13-та вулиця Перша Конференція Молодих Науковців, влаштована Науковим Товариством ім. Шевченка у ЗДА. Відкриття її довершить в імені Головної Управи НТШ, ЗДА, заступник голови д-р Володимир Калина. У програмі конференції, що почнеться о год. 2 ій, передбачені такі доповіді: д-р Олекса Біланюк — „Сучасний стан і майбутні завдання ядрових дослідів", д-р Степан Галамай — „Деякі економічні проблеми азійських сусідів України, Володимир Петришин — „Метод моментів для розв'язування оператронних рівнянь", Олег Федишин — „Ідеологічні основи німецького походу на Схід в 1918 році", д-р Івана Мірчук - Ратич — „Нові напрямки в педагогічній філології — на основі теорії частоти слів Веста", д-р Ярослав Пеленський — „Нові наукові журнали дослідів історії в УССР" і д-р Василь Маркусь — „Нові наукові журнали дослідів права в УССР."

● **Ольга Татяна Дигдалевич**, донька п-ні Марії Дигдалевич з Ню Йорку, градуантка нюйоркського Манґеттенвілл Каледжу, одержала від Крайової Стипендійної Фундації ім. Вудро Вилсона стипендію в сумі 1,500 долярів з додатковим покриттям усіх шкільних оплат і вкладок на продовжування студій мови і літератури на університеті Редкліффа в академ. році 1959 - 1960. Стипендії цієї фундації розділюють кожного року між 1,200 найкращих студентів ЗДА і Канади. Цьогорічні стипендіянти були обрані з-поміж 7,000 кандидатів із 700 різних шкіл.

У ВАШИНГТОНІ ЦВІТУТЬ ЧЕРЕШНІ

Пані Акіра Гарада, дружина першого секретаря японської амбасади у Вашингтоні з донькою Маріко подивляють цвітучі черешні у вашингтонському парку на тлі пам'ятника Джефферсона

Де Ґоль узалежнює участь в конференції „на вершинах" від успіху вступних нарад

Париж. — Французький президент Шарль де Ґоль заявив на раді міністрів, що він узалежнює свою участь в конференції „на вершинах", яка мала б відбутися літом цього року, від попереднього успіху конференції міністрів закордонних справ, що має початись 11 травня ц. р. у Женеві. Заява де Ґоля була доповнена звідомленням міністра закордонних справ Моріса Кув де Мурвіля про хід і вислід конференції 15-х міністрів НАТО у Вашингтоні. За твердженням французького міністра — держави НАТО погодились одностайно на три засадничі точки: (1) зберегти надалі свої військові гарнізони у західньому Берліні, (2) не визнати Східньої Німеччини і (3) відкинути пропозицію большевиків на невтралізацію Німеччини. — През. де Ґоль зажадав від французького уряду, щоб той перевів конкретні досліди над можливостями створення спільного з Совєтами допомогового фонду для допомоги мало розвиненим країнам в світі. Від 13 до 27 квітня радитимуть в Лондоні фахівці з ЗДА, Англії, Франції і Західньої Німеччини, які розглядатимуть всякі можливості розв'язання проблеми з'єднання Німеччини — за існуючими західніми та совєтськими проєктами. Ці фахівці радили в Парижі напередодні Вашингтонської конференції.

У Тибеті проголошено революційний уряд ворожий комуністам

Ню Делі. — Борці за волю Тибету проголосили власний тимчасовий уряд, заповіли продовжування збройної боротьби проти комуно-китайських займанців та звернулись з закликом до Індії, щоб вона визнала той тибетський уряд і вимогла на китайських комуністах, щоб вони відкликали свої війська з Тибету. Про все це повідомляється в маніфесті, що його тибетські повстанці масово поширюють по Тибеті. Одну таку летючку отримано в столиці Індії. В маніфесті називається призвища тибетців, які очолюють теперішню визвольну боротьбу Тибету. Повстанський маніфест говорить про обшир Тибету, охоплений повстанням: це приблизно одна третина цілого населення Тибету з територією, на якій є коло 50 так званих фортів, що їх китайські комуністи зайняли з окупуванням Тибету, перетворивши їх на станиці своєї окупаційної влади. Ціллю повстання — кажеться в повстанському маніфесті — є встановлення вільної і незалежної тибетської держави під правлінням Даляй Лями, з конституційними ґарантіями прав для всіх громадян, з приязним відношенням до Китаю, Непалю й Індії та з незаанґажуванням в ніякому з існуюч. військово-політичних бльоків. Китайські комуністи признають, що в Тибеті нема ще спокою і що „реакційні та бандитські елементи" продовжують діяти проти „народних" — себто окупаційно-комуністичних сил.

У Відні радить управління Міжнародної Атомової Аґенції

Відень. — У Відні почались в минулий вівторок двотижневі наради Ради губернаторів Міжнародної Атомової Аґенції, яка постала внаслідку гасла „Атом для миру", що його кинув през. Айзенгавер. Рада губернаторів тієї міжнародної аґенції для використання атомової енергії для мирових цілей складається з 13-х постійних і 10-х змінливих членів. До Аґенції належить 70 країн, а її штаб зложений з представників 34 країн. Колишній американський конґресмен Стерлінґ Коль є головою постійного центрального штабу, чи пак управління, та має чотирьох заступників — англійця, француза, большевика і швайцарця. Сесії губернаторів проводить тепер Карльос Альфредо Бернардес із Бразилії. Найбільшою актуальною проблемою Міжнародної Атомової Аґенції є — за твердженням коментаторів — формально прийняти новий бюджет на 1960 рік, а фактично дістати достаточно поважні доставн уранію, щоб можна було продукувати атомову енерґію. Надії на одержання тих запасів завели в міру зростання міжнародного політичного напруження, бо держави, які розпоряджають уранісм, дорожать ним на власні військові цілі, для продукції атомової зброї. Тому майбутність Міжнародної Атомової Аґенції зв'язана з успіхами спроб для стабілізування миру. — Американськими делеґатами на цих нарадах є адмірал П. Ф. Фостер і член Комісії Атомової Енерґії — Джон Голл.

Єлисавета Кужім-Скоропадська перейняла провід Гетьманського Руху

Оберстдорф, Німеччина. — Єлисавета Кужім - Скоропадська, донька сл. п. Гетьмана Павла Скоропадського і сестра бл. п. Данила Скоропадського та померлої дня 21 лютого ц. р. Марії Монтрезор-Скоропадської, опублікувала своє звернення „До Гетьманців, зорганізованих і незорганізованих, та усіх приятелів гетьманського руху", датоване березнем ц. р. У своєму зверненні стверджує Єлисавета Кужім Скоропадська, що продовжування діла бл. п. Гетьмана Павла є обов'язком членів родини Скоропадських і тому вона переймає цей обов'язок і водночас із цим очолювання Гетьманського Руху на свої плечі. В дальшому вона закликає всіх „гетьманців патріотів ще міцніше об'єднатися, а тих, що за деяких обставин і тимчасово відійшли від активної праці знову до неї повернутися". Наприкінці Єлисавета Кужім Скоропадська стверджує, що можливості діяння для неї в теперішній момент обмежені через стан її здоров'я, але вона має надію, що незабаром стане краще.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Благословення площі під будову нового монастиря С. С. Василіянок** при 42-11 Дітмарс Булевард, Асторія, Н. Й., відбудеться в найближчу неділю, 12-го квітня 1959, о год. 3-ій по полудні. Благословення площі довершить Впр. о. декан Володимир Андрушків з Брукляну.

● **Виставка світлин з доби визвольних змагань українського народу в рр. 1917 - 1921**, що її влаштовує Український Конґресовий Комітет Америки, буде повторена вже третій раз в неділю дня 12-го квітня ц. р. Буде відкрита ця виставка в приміщенні Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку від год. 1-ої до 10-ої вечора.

● **Вечір без програми**, призначений лише для товариської зустрічі при склянці чаю, але з балетним виступом Оксани Вікул, влаштовує Літературно-Мистецький Клюб в п'ятницю, дня 10-го квітня ц. р. о год. 8-ій вечером.

● **Концерт Юрія Богачевського**, молодого баса - баритона, в Ню Йорку, перший у черзі концертів, що мають відбутися в місяцях квітні і травні ц. р. у ЗДА, відбудеться в неділю, дня 12-го квітня ц. р. о год. 6.30 в залі Джуньйор Гайскул при Евню Б і 6-ій вулиці. У програмі твори Бонончіні, Генделя, Шуберта, Моцарта, Лисенка, Січинського, Соневицького, Ніжанковського і Гайворонського. Акомпаньоватиме Калина Чічка-Андрієнко.

ПОЛІТИКА НІМЕЧЧИНИ НЕ ЗМІНИТЬСЯ — ЗАПЕВНЯЄ АДЕНАУЕР

Бонн. — Західньо-німецький канцлер Конрад Аденауер заявив в минулу середу 8 квітня ц. р. у промові через радіо до німецького народу, що його рішення кандидувати на президента Західньої Німеччини було прийняте, „щоб на роки вперед запевнити продовжування нашої політики" та що політика Західньої Німеччини „не зміниться ані на йоту". Старий канцлер, очевидячки, старався боронити формульовану ним закордонну політику Західньої Німеччини проти закидів „неповоротности". Він змалював в найширших рисах нинішню міжнародню ситуацію на тлі останнього совєтського наступу на права західнього Берліну. Аденауер говорив про совєтську політику, як про один ланцюг „погроз і вимог". Якщо Совєти були б осягнули те, чого вони жадали щодо Німеччини — казав Аденауер — то Німеччина була б поділена не на дві частини, як тепер, але на три частини; відтягнення Німеччини від західнього союзу знищило б діло західньої єдности; інші західньо-европейські країни швидше або пізніше стали б жертвою совєтського наступу. Аденауер вказав на небезпеку, яка грозить Европі та всьому світові, якщо б Совєтам вдалось би запанувати над західньо-німецьким промислом. Ніякий німецький уряд — казав він — не може погодитись на вимогу, щоб німецький нарід зрікся права сам вирішувати свою політичну долю. Ніякий німецький уряд не може теж погодитись на плян такої федерації „двох німецьких держав", ціллю якої було б ізолювати Німецьку Федеративну Республіку від світу та знищення її демократичного устрою. Аденауер заперечив, наче б між ним та англійським прем'єром Мекмілленом були поважні розбіжності та признав, що Мекміллен теж стоїть на становищі, що західня військова позиція не може бути ослаблена. Зате він потвердив, що рішуче противиться так званому замороженню військових сил в середній Европі, покликавшись на становище військових кіл, які вказують на шкідливість такого пляну з погляду інтересів західнього бльоку. Аденауер таврував теж дуже рішуче антинімецьку кампанію, що її ведуть поважна частина англійської преси та різні англійські кола, вказував на теперішню й майбутню спільну долю Англії і Німеччини й апелював до англійців — забути воєнні роки. Щодо свого рішення кандидувати на становище президента, то Аденауер ствердив, що хоч це рішення було „швидке, але добре передумане і правильне". Він казав, що в Німеччині, а тому й за кордоном, не доцінюється великого значення, що його має президентське становище, і виразно натякував, що він, як майбутній президент, користатиме з своїх широких прероґатив. „Ми є і залишимось льояльними партнерами наших партнерів, льояльними приятелями наших приятелів, та настороженими опонентами тих, які заперечують нашим справедливим вимогам щодо миру й свободи та з'єднання в мирі і свободі" — закінчив свою велику промову Аденауер.

Рішення Аденауера зректись канцлерства коментують в цілому світі

Бонн. — Рішення канцлера Конрада Аденауера зректися становища канцлера і кандидувати на президента країни схвилювало — зовсім природно — найбільше самих німців. Його противники врадувані, при чому д-р Еріх Олленгауер, голова опозиційної Соціялістичної партії, добачив у цьому рішенні „признання Аденауера до поразки його політики". Зате пересічний німецький обиватель — твердять закордонні кореспонденти — стурбований, бо відчуває, що „скінчилась для Західньої Німеччини ера стабільности і приходить ера всяких експериментів". В англійських політичних колах уважали Аденауера противником однаково закордонної, як економічної політики Мекміллена і прихильником бльоку континентальної Европи, отже й сприйняли його недалекий відхід від керми влади з вдоволенням. „Дейлі Експрес" назвав недавно Аденауера „джерелом антианглійської пропаґанди". Зате у Франції більшість часописів висловлює жаль з приводу відходу Аденауера від керми уряду, лякаючись, що напр. найповажніший кандидат на нового канцлера, міністер господарства д-р Людвіґ Ерґард, буде вести проанглійську господарську політику вільної торгівлі й суперництва — із нехтуванням засади Спільного Господарського ринку шістьох континентально-европейських країн. Совєтська преса інтерпретує рішення Аденауера, як „доказ внутрішнього розбиття серед німців і зросту опозиції проти Аденауера". Але вся вільна преса без вийнятку вшановує в Аденауері великого державного мужа та передбачує, що він ще довго, також на становищі президента, матиме переможний вплив на політику Німеччини, поки дозволить йому здоров'я.

У СВІТІ

● **У центрі Лондону** робітники - будівельники працюючи недалеко стації Ватерло, відкрили в землі німецьку бомбу з часів останньої війни. Це була 5-стопова, на 2,000 фунтів ваги бомба, звана популярно „Германом", за ім'ям команданта німецького летунства Германа Ґерінґа. З уваги на можливість паніки і спаралізування життя в центрі Лондону, бомбу не розряджено на місці, а піднесено кранами, перевезено за 40 миль за місто і висаджено в повітря.

● **У королівстві Непал** в Гімалайських горах минулої неділі вперше в історії відбулися дійсно вільні парляментарні вибори. Населення виявило напрочуд здоровий інстинкт: із 109 парляментарних мандатів 66 здобула помірковано - поступова Конґресова соціялістична партія, 19 мандатів дістала права партія, а решту дрібні. Комуністи зазнали повної поразки.

● **У західньому Берліні**, вночі з минулої неділі на понеділок, з невиясненої причини завалився майже вже готовий 8-поверховий мешкальний будинок, перетворившись у купу румовища. З уваги на пізню пору — не було ні одної жертви.

● **Японський уряд** підніс наступникові престолу Акігіто, що вінчається в найближчу п'ятницю з панною Міхіко Шода, як шлюбний дарунок 1,000,000 єн. ($2,778). Половину цієї суми Акігіто передав на добродійні цілі, а за решту рішив купити кімнатний кіноапарат. Президент Айзенгавер і його дружина прислали як шлюбний дарунок — кришталеву вазу висотою 13,5 цаля із різьбленими квітами.

● **Комунофільський уряд Кассіма** проголосив амнестію для всіх арабів кочівного племени Шаммар, яке дало найбільшу підтримку недавній військовій револті в північній частині Іраку. Після кривавого здавлення цієї револьти — тисячі членів племени Шаммар повтікали через пустинні гори до Сирії. Іракський уряд побоюється, що Насер вишколюватиме тих утікачів, щоб потім перекидати їх до Іраку для підривних акцій.

● **Пані Черчилл**, дружина Винстона Черчилла, у минулий понеділок відвідала в Лондоні літературний клюб, де вшановано вдову кол. президента Т. Д. Рузвелта, Елінор Рузвелт, за її автобіографічну повість.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

РІШЕННЯ АДЕНАУЕРА

Проголошене в минулий вівторок рішення канцлера Німецької Федеративної Республіки кандидувати у цьогорічних липневих виборах на становище президента, на місце Теодора Гойсса, що закінчує свою другу каденцію, це рішення стало першорядною подією політичного дня. У самій Німеччині в зв'язку з цим всі великі газети видали надзвичайні додатки, в усіх закордонних часописах появилися широкі й всесторонні коментарі: на тему причин того рішення і його можливих наслідків. Річ у тім, що хоч становище президента в Західній Німеччині — найвища почесть, проте воно таки має тільки репрезентаційне значення. Іншими словами, Конрад Аденауер, що став канцлером 15 вересня 1949 року, насправді рішив зректися державної керми, яку тримав у руках так цупко протягом кругло 10-ох років. В усіх міркуваннях про причини того зречення вказується на найбільш вірогідний мотив: 83 роки того державного мужа.

Відхід Аденауера викликає — в найширшому аспекті — міркування подібні до тих, що їх можна почути при відході від керівної політичної ролі кожної великої індивідуальности, яка силою свого духа клала печать на сучасних подіях. Західня преса у своїх найперших відгуках згадала два прізвища, які так само, як прізвище Аденауера, здобули собі в міжнародному світі значення символів: Винстона Черчилла і Джана Фостера Доллеса. Програ Консервативної партії в Англії в 1945 р. безпосередньо після того, як її лідер і прем'єр коаліційного уряду Винстон Черчилл привів англійський нарід до воєнної перемоги, викликала тоді найповажніші сумніви щодо дальшого образу міжнародних відносин, тим паче, що й Ф. Д. Рузвелт помер незадовго перед тим. Щождо Джана Фостера Доллеса, то, формально, він усе ще є державним секретарем ЗДА. Але характер його недуги такий, що — читаємо в американській пресі — під час недавньої конференції у Вашингтоні 15-ох міністрів закордонних справ усіх країн Північно-Атлантійського пакту (НАТО) не було великих надій, щоб той державний муж вернувся до своєї ролі — дійсного лідера західнього вільного світу в його змаганнях з совєтським імперіялізмом.

Нотрійно відомо, що Доллеса й Аденауера лучать вузли особистої приязни, опертої на спільності поглядів на закордонну політику Заходу в післявоєнному часі. Вони обидва не тільки однаково оцінюють небезпеку міжнародного комунізму з його диспозиційним осередком у Москві, але й погоджуються, що єдиною і найдоцільнішою політикою супроти Совєтів є — збільшувати власну могутність та підходити до них з позиції мілітарної й економічної сили. Тому вони обидва так уперто підкреслюють потребу єдности західнього світу і так рішуче відкидають усе, що хоч би посередньо має познаки угодівства.

Конрад Аденауер — тип лідера великого формату. Здоровий інстинкт німецького народу змушує його дорожити такими діячами, як Аденауер, якими Провидіння лише зрідка наділяє народи, і тому найнеперебірливіша кампанія соціялістичних демагогів не то не послабила, а може ще й збільшила його величезну популярність. „Дер Альте" став для німців символом їхнього національно-політичного відродження, їхнього господарського добробуту, всього того „чуда", що його пережила відбудована з воєнних згарищ Західня Німеччина. Аденауерові закидають — як це завжди буває у відношенні до національних лідерів понадпартійної міри, — що він замало дбає за справи своєї Християнсько-Демократичної партії, замало уваги звертає на атаки партійних противників. Але сила політики Аденауера полягає саме в тому, що він сформулював передусім принципи і пильно тримається цих принципів. До них належать: замирення з Францією, включення до Заходу, союз з Америкою. Тому його ненавидять большевики і тому всі міжнародні прихильники „гнучкої", „м'якої" та „реальної" тактики супроти Совєтів закидають йому штивність, неповоротність, заскорузлість, „нереальність". У відповідь на все це він має найпереконливіший арґумент: якраз характер СССР і політика та методика дії його ватажків диктують найбільшу непоступливість супроти них, як найдоцільнішу і „найреальнішу" тактику.

Розбіжності інтересів вільного і комуно-совєтського світів такі наявні, а пізнання дійсної суті СССР в західній політичній верхівці вже таке поважне, що зміна осіб не може вплинути на зміну основних напрямних політики. Проте, справами завжди керували й керуватимуть люди, і ніщо у світі не діється „автоматично". І тому людину можна заступити людиною тільки формально — відхід великої індивідуальности завжди залишає пустку, що її може заступити тільки інша однаково велика індивідуальність. З цього погляду — відхід Конрада Аденауера від керівної ролі — це втрата для цілого вільного світу. І почуття цієї втрати не поменшає, коли пригадати, що природа має власні закони, вищі від усіх дочасних потреб . . .

ПРОБЛЕМА БЕЗРОБІТТЯ

3-го березня президент Айзенгавер підписав закон про продовження федеральної допомоги безробітним, ухваленої навесні минулого року в рямках антирецесійної акції для підтримки економіки. Ця допомога закінчувалася 31-го березня, але згідно з новим законом її важність продовжена до 30-го червня ц. р. З цього закону скористає понад 400,000 безробітних, яким допомога кінчалася перед 31-им березня. З нового закону не зможуть користати ті безробітні, яким реченець допомоги скінчиться після 31-го березня.

Підписання Президентом цього закону пригадує американському громадянству, його законодатним установам і виконній частині його уряду, що в цій країні число безробітних дещо завелике в порівнянні з ростом економіки і загальним добробутом. Економічна рецесія вже давно скінчилася, а число безробітних ніяк не спадає до того рівня, який був перед рецесією, що почалася в 1957 році. Економісти звертають увагу на такі факти в цій справі:

1. Загальна активність підприємств уже дійшла до нового рекорду і переступила стан, який був у 1957 році, а проте число безробітних все ще перевищує 4 мільйони (в половині лютого воно становило 4,700,000, а в березні — 4,362,000). Під час найбільшого загострення рецесії воно виносило 5,400.000, але перед її початком становило не цілі три мільйони.

2. Від листопада минулого року не занотовано якогось надзвичайного збільшення числа робітничих місць, які зростає нормальним темпом. Але в березні ц. р. цей приріст був дещо корисніший і виносив 1,106,000.

Внаслідок цього урядові фахівці передбачають, що число безробітних і в останній чверті цього року виноситиме коло 3,500,000. Але неурядові економісти гадають, що число безробітних не тільки в кінці 1959 року, але і в 1960 році буде більше від урядових передбачень. Так мало б тривати довші роки.

Проблема числа безробітних залежить від різних фактів: механізації праці в деяких галузях промислу, зміни в запотребуваннях консументів, росту числа населення, політики, яку ведуть уряд, підприємці, організоване робітництво та від наслідків господарської рецесії.

Ось як всі ці елементи діють, зокрема в автомобільному промислі:

1. Автоматизація продукції дає можливість продукувати більше число авт при меншій кількості робітних рук.

2. Покупці авт вимагають більше малих авт, яких не продукують фірми в Дітройті.

3. Уряд відмовився зменшити надмірні податки від авт.

4. Деякі економісти твердять, що дешевий кредит спричинив збільшення продукції авт, а це викликало економічну знижку в 1957-1958 роках, бо залишилося велике число непроданих авт.

5. Остання рецесія найбільше вдарила по продукції тривких товарів, і тому продукція їх зростає поволі.

Як бачимо, причина більшого чи меншого числа безробітних лежить у багатьох місцях, а не в самому тільки Вашингтоні, як дехто з політичної опозиції твердить. Та все таки багато в цій справі може зробити федеральний уряд у тісній взаємній співпраці з Конґресом. Можна вказати на окремі пункти цієї співпраці.

Досі ще велике число затруднених не має права користати з фондів безробіття (домашні помічниці, робітники в безприбуткових підприємствах і в тих фірмах, де працює менше як 4 особи). І досі не визначено загальної для цілої країни висоти і часу тривання допомоги безробітним, а в окремих стейтах ця справа вирішена по-різному.

Федеральний уряд у співпраці з Конгресом може створити нові варстати праці, наприклад, при будові летовищ, шкільних будинків і при здійснюванні житлової будівельної програми. Уряд відповідними законами може зменшувати податки і збільшувати рух у промислі шляхом дешевого кредиту.

Можна підтримувати ті райони, які не користають із загального добробуту внаслідок того, що промислова чинність в них зменшилася.

Уряд допомагає в зрості економіки, але він має перед очима ще й інші важливіші проблеми: інфляцію доляра та зменшення федеральних видатків. Федеральний уряд деколи не хоче вмішуватися в права стейтів.

Але демократична опозиція заявляє, що ріст економіки і зменшення числа безробітних важливіші як стабілізація валюти. Деякі демократи не бояться інфляції і твердять, що вона потрібна для росту економіки і не є шкідливою, якщо її контролювати.

Як ми бачили вище, і урядові і приватні економісти передбачають, що в найближчих роках число безробітних становитиме принаймні три мільйони. Уряд пропонує, щоб право допомоги для безробітних прислуговувало також і тим мільйонам робітників, які тепер не користають з фонду безробіття. В Конґресі знайдеться потрібна більшість між демократичними і республіканськими членами Конґресу, щоб ухвалити цей законопроєкт. Гадають, що в Конґресі знайдеться і більшість на те, щоб підвищити допомогу безробітним і продовжити реченець її тривання. Але можна сподіватися, що уряд не погодиться на занадто ліберальні закони в цьому напрямку з огляду на стабілізацію доляра, і президент Айзенгавер поставить „вето" проти таких законопроєктів, бо його уряд стоїть на становищі, що в цій ділянці повинні виявити свою ініціятиву стейтові леґіслятури.

Некорисний вплив на вирішування цієї важливої соціяльної проблеми має те, що її розв'язують деякі чинники під політичним кутом, щоб здобути голоси при виборах.

І, Світ

УТЕЧА ДАЛЯЙ ЛЯМИ

Здається, ні одна подія на протязі останніх років не мала й не матиме такого великого впливу на настрої азійських народів, як утеча духового володаря таємничого Тибету, Даляй Лями, від червоних окупантів.

В Азії живе понад 150 мільйонів людей, які визнають буддизм, але рівночасно живуть там 300 мільйонів конфуціяністів та понад 300 мільйонів гіндуїстів. Треба зазначити, що основоположник буддизму, Ґавтама Сіддагарта, вийшов з родини володарів Індії, вихованих у традиціях тодішнього гіндуїзму.

Прикладом свого життя Будда старався доказати своїм послідовникам, що високі ідеали добра, правдива віра, правдиве думання і рішення, правдиве слово і діяння є основного життя і єдиним шляхом, щоб уникнути смерти і прийти до нірвани, себто з'єднання з божественним началом, обірванням шляху майбутніх перевтілень після фізичної смерти.

Звідси вийшли і оформилися нові вчення — конфуціянізм і важливі відміни буддизму-лямаїзм та таоїзм, кожне з яких має свої особливості та впливи на розвиток певних народів.

Індія з її основною релігією гіндуїзмом є країною толеранції до думання та вірування інших. Тому ми майже не знаємо релігійних воєн та заколотів в Азії. На цьому тлі з'явився комунізм, пропаґований людьми, що загубили зв'язки з традиціями своїх народів, з толеранцією, якою були просякнуті та й досьогодні живуть народи Азії.

Даляй Лямa, в світському житті Кун Дюн, чотирнадцятий з ланцюгу перевтілень Будда, має яких 22 роки, високоосвічений, добре вихований та свідомий свого впливу й своєї ролі в духовому житті не тільки тибетців, але і інших народів.

У своїй книзі „Сім років у Тибеті", Гайнріх Гаррер, австрійський мандрівник та дослідник гір, описує часи свого побуту в тій країні, а зокрема, приватне життя Даляй Лями, для якого він був учителем, вихованком та товаришем. Ця книга, що вийшла на початку 1954 р., мала великий успіх в Европі і була перекладена на інші мови, в тому числі й на англійську. Автор її був свідком втечі молодого Даляй Лями, коли комуністи вперше забрали Тибет. З тої втечі Даляй Лямa вернувся назад до Лгаси, бо вважав за свій обов'язок бути разом із своїми вірними тибетцями.

Трохи пізніше вийшла книжка Рене фон Небельські-Войковича, теж австрійця, антрополога, який досліджував Тибет та його околиці. В цій книжці можна знайти більше матеріялу про звичаї, віру і традиції тибетців та суміжних з ними народів. Войкович перебував у Тибеті саме в тих роках, коли в Непалі вибухла революція і червоний Китай захопив Тибет. На сторінках 83-117 його книжки знаходимо щось як щоденник, в якому автор коротко, але дуже яскраво фіксує найголовніші події від кінця серпня 1950 р. до середини листопада 1951 р., зокрема свою втечу з Лгаси, коли червоні чимраз далі заглиблювались в Тибет.

Спочатку червоні китайці не турбували лям-монахів, які в Тибеті становлять 10 відсотків населення, не втручалися в життя тисяч монастирів, не займали системи адміністрування в тій теократичній країні, де поширені полігамія й поліандрія. Але це був тільки початок. З часом червоні розгорнули широку й систематичну антирелігійну пропаґанду, почали насильно забирати тибетську молодь на роботу до Китаю, а натомість висилати до Тибету тисячі китайських поселенців, які заснували вже десятки містечок вздовж шляхів, будованих військовими частинами. Маючи свої далекосяжні пляни, Пейпінґ почав втягати Тибет у загальну комуністичну систему. Всього цього було досить для тибетців, які на протязі соток років боронили свою самостійність і свій власний спосіб життя.

Основою боротьби проти окупантів стали гірські племена, неофіційно до неї приєдналися вищі кола тибетської адміністрації і, очевидно, сам Даляй Лямa. Повстання захопило всю країну, і Пейпінґ став перед дилемою: або загубити цю важливу з стратегічного погляду країну, або вжити військової сили, щоб кривавими заходами здушити повстання. І тоді Даляй Лямa також мусів прийняти рішення. Вночі він залишив свій палац в Лгасі і помандрував на південь до Індії, де був у 1955 р. з офіційною візитою під час святкування 2,500-ої річниці Будди.

Можна припускати, що якийсь час після цієї втечі Даляй Лямa перебуватиме десь в Індії. Але ми гадаємо, що згодом він перенесе свою резиденцію до якоїсь чисто будистської країни, Цейльону або Бірми. Найбільш імовірно до Цейльону, далекого від Пейпінґу острова, де найсильніше представлені буддисти.

У Тибеті китайці поставили на чолі нової адміністрації так званого Панчен Ляму, який весь час жив у Пейпінґу і перейшов там відповідний вишкіл. Це він привів до підписання в 1951 р. акту, за яким Тибет утратив свій суверенітет.

Комуністична окупація Тибету, нищення старовинних традицій тибетців викликає не тільки в Індії, але й в інших азійських країнах симпатії до тибетців і обурення проти червоних китайців, зокрема, а комунізму взагалі. Азійські народи починають розпізнавати також дійсне обличчя кремлівських володарів.

Шлях, який вибрав Мао, є шлях, спрямований проти двотисячолітніх традицій мільйонових мас Азії. Наслідки, до яких цей шлях приведе, ані Ленін, ані Маркс передбачити не могли. Тим часом кожний день чимраз більше ізолює комуністів від народів у тих країнах, що їх комуністи намагаються „ущасливити".

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО ТЕРМІН „RUTHENIA" — РУСИНИ, — РУТЕНЦІ

З немалим здивуванням прочитав я в „Свободі" ч. 25 точку б. в розділі IV резолюцій Четвертих Загальних Зборів НТШ у ЗДА в дні 1-го лютого 1959 р. Там бо Збори закликали нову Управу переслати через державний департамент рішучий протест проти „вживання не-наукової термінології в називанні української мови, що її, без уваги на формальне членство України в Об'єднаних Націях, називається „рутенською" (Ruthenes в публікації "The Use of Vernacular Languages in Education").

Перш усього в українській мові немає прикметникового слова „рутенський", бо тоді мусіли б бути також назви „рутенці" і „Рутенія". Латинські терміни "Ruthenia, Rutheni, ruthenus", як і в інших мовах під впливом латинської, як напр. "Ruthenien, Ruthenen, ruthenisch" (нім.), "Ruthene, Ruthenes, ruthene" (франц.), "Ruthenia, Ruthenians, Ruthenian" (англ.), є однозначними відповідниками до наших назв „Русь, русини і руський", які є тотожними з назвами „Україна, українці і український". Реверзійне перекладування таких відповідників в інших мовах на „Рутенія, рутенці і рутенський" так само не відповідне, як коли б напр. німці наподобили українців і наші називання їх „Німеччина, німці і німецький" реверзійно перекладали би на "Nimetzland, Nimtzer, і nimtzisch", а не на "Deutschland, Deutsche і deutsch".

Мені невідомо, щоб німці будь-коли і будь-де протестували проти того, що їх самих і їх мову та край, напр., англійці продовжують називати їх колишньою ґерманською назвою, а, напр., французи назвою тільки алеманського племени в ґермано-німецькій спільноті. Важливим є, щоб будь-яка назва в інших мовах відносилась одночасно тільки до даного народу, краю і їх мови. І якщо чужинці відновлюють у своїх мовах назви, які колись відносилися тільки до Руси, русинів і їх прикметником руський, то проти того не треба нам протестувати, а тільки це вітати, хоч би з ось яких причин: 1. Це відрізнює Русь, русинів і їх прикметник руський від Росії, росіян і русскіх, прикметників російський і русскій, що їх чужинці привикли перекладати відповідниками з латинська: Russia, Russi і russus, Russland, Russen і russisch, Russie, Russes і russe, Russia, Russians і Russian, etc.

2. Це зберігає за нами всю нашу історичну давнину, яка зв'язана з назвами Русь, русини і руський, і зв'язує її з пізнішим українством, до якого ці давні назви відносяться.

Адже це якраз москалі намагаються всіми засобами утотожнити себе і свою Росію із Русею, а всі надбання наших предків русинів уважати дідицтвом по своїх предках „русскіх". (У „Повести временных лет" Москва 1952, під редакцією Панкратової, русин у договорі Києва з Візантією 911/12 перекладений на „русскій", а при Іларіоні на „русскаво родом"). Не найменшою причиною для анатеми на М. Грушевського і його „Історію Руси-України" було якраз пов'язання Руси з Україною як собі тотожних.

На такому то тлі стає навіть дивним, що самі українці, понадто члени НТШ, більшість яких є водночас і членами УВАН, протестують проти чогось, що лежить в наших, а проти інтересів москалів, чим то чужинці випередили наших власних науковців.

В. Косаревич-Косаренко

ПАМ'ЯТІ ПРОФ. ПОЛІКАРПА ГЕРАСИМЕНКА

Проф. д-р В. Богун-Чудинів у ч. 45 „Свободи" з 7-го березня ц. р. вмістив посмертну згадку про визначного українського вченого д-ра Полікарпа Герасименка.

В цій згадці автор представив довгий період життя і праці проф. Герасименка в чеській Празі та його досягнення головно в теоретичній і дослідницькій праці в ділянці металюрґії. Ці дані хочеться доповнити ще згадкою про його науково-педагогічну працю і заслуги.

Проф. Богун-Чудинів у своїй згадці пише: „По закінченні студій Полікарп Герасименко був залишений на працю в Празькому університеті, спочатку як лектор, пізніше як доцент фізичної хемії, і одночасно в стінах університету провадив дослідчу працю в новій у той час ділянці електрохемії. Результатом тих дослідів з'явились такі публікації Полікарпа Герасименка". Далі він подає шість публікацій Покійного, всі в англійській мові; ні однієї назви в мовах чеській чи українській. В Чехії тоді існувало три українські високі школи, але зі згадки виглядає, що Покійний учений не мав із ними ніякого зв'язку.

В Карловому університеті в Празі, в якому Покійний у 1925 році здобув докторат природничих наук, нікого по закінченні студій не залишали. Кожна особа, що набула докторський ступінь, через два роки після промоції, теоретично могла приступити до габілітації і набувати звання приват-доцента з правом учити в університеті. Це звання відкривало дорогу до професури і до професорської катедри. Інституту лекторів чи доцентів для таких дисциплін як хемія чи фізика в Карловому університеті не було.

Проф. Герасименко в Карловому університеті не габілітувався, бо не мав на це матеріяльних засобів. Приватні доценти сталої платні не одержували і до професури пробивались як асистенти або як учителі середніх шкіл.

Відомо, що д-р Герасименко довгі роки співпрацював із своїм учителем у Карловому університеті — професором Гейровським, який був його науковим промотором і спричинився до одержання д-ром Герасименком можливости відбути наукову подорож до Англії. Але д-р Герасименко не був кандидатом на катедру проф. Гейровського.

Проф. Полікарп Герасименко набув у Празі поважний науково-педагогічний стаж, але не в Карловому університеті, а в українських високих школах у Празі.

Зараз же після докторської промоції д-р Герасименко 1-го квітня 1925 року був іменований лектором при катедрі хемії в Українському Високому Педагогічному Інституті ім. М. Драгоманова в Празі, а 18 липня 1927го року „лектор при катедрі хемії д-р Герасименко — на основі прихильно рецензованої професором чеського Карлового університету д-ром Гейровським та професором Українського Університету і Педагогічного Інституту Ів. Горбачевським праці на тему „Про електродукцію уранових солей" та габілітаційного викладу на тему „Значення електро-капілярних явищ" — був підвищений в доценти". (Іван Мірний: „Український Високий Педагогічний Інститут ім. М. Драгоманова", 1923-1933. Прага, 1934, стор. 69).

Д-р П. Герасименко залишався як член професорського збору та іспитових комісій в Педагогічному Інституті аж до його ліквідації в 1933 році. З кінця 1930/31 шкільного року він не брав у Педагогічному Інституті платні, бо мав уже добре матеріяльне забезпечення поза Інститутом.

Протягом перебування на службі в Педагогічному Інституті, д-р Герасименко викладав на математично-природничому відділі: підвідділі математичному — для студентів III курсу теоретичну фізику, а на IV курсі провадив семінар з фізичної хемії. У відповідних комісіях Інституту він переводив іспити зі згаданих дисциплін.

Результатом його викладів на математичному підвідділі був його підручник „Основи термодинаміки і теорія електричности", який видавництво „Сіяч" видало (літогр.) під загальною назвою: „Теоретична фізика". В Науковому Збірнику УВП Інституту д-р Герасименко, разом із своїм асистентом д-ром І. Шлендиком, опублікував наукову працю: „Електроліза водня". (Цю назву подаю з пам'яті).

Коли в УВПІ праці стало менше, д-р Полікарп Герасименко став професором фізичної хемії в Українському Вільному Університеті в Празі, в якому викладав з 1930 року аж до кінця існування університету в Празі. В УВУ він викладав цілком безплатно. Маючи постійну дослідницьку працю в Шкодових фабриках у Плзні, проф. Герасименко свої вільні дні, переважно суботи, уділяв праці в українських школах.

Д-р Михайло Шляхтиченко

ЩЕ ДВА, ЩЕ ДЕНЬ . . .

М'яко тануть сніги —
ранняя провесна;
Зрань березу і май
джерело хмільне.
Ще веселка в лугах
без коромисла.
За краплиною крапля:
ще два, ще день —
На обочі промінчик
рястинку жде.
Даровизною сонця
тепло віне, —
Хто нам люб, дорогий,
стане в помислах.

ОЛЬГА ЛУБСЬКА

Софія Парфанович

ЦЕ — ТВОЯ КРАЇНА

(4)

Коли вже про людей, то варто згадати, що разом з туркстами і науковими експедиціями приходили до цього парку й мистці, що захоплювалися його красою. Головно д-р Гайди, за професією лікар, а з замилування геолог, мав дар стягати туди мистців. З ним прийшов маляр Томас Моран, картини якого й донині показують і репродукують; з них найславніша „Великий Кеньйон ріки Єлловстон з великим водопадом". В. Г. Джексон був фотографом в партії Гайдна, Г. Елліот — артистом. Тепер різні місця парку носять їхні імена.

Заряд парку міститься в Мамот Гатспрінгсі, а кількасот „ренджерів" доглядають його й опроваджують туристів. Улітку багато студентів і студенток служать тут як шофери, кельнери, прибиральники й носії, заробляючи собі на оплату студій.

Яр ріки Єлловстон

Почавши від Таверфалсу, про який я вже згадувала, наша подорож відбувається вздовж ріки Єлловстон, названої так індіянами й канадійськими французами з огляду на жовтий переважно колір її берегів. Ще деякий час дорога біжить через мальовниче пасмо, над яким стримить гора Вашбурн висотою 10,317 стіп. Проємик у її стіп на висоті понад 8 тисяч стіп належить до кращих місць у парку. По обох боках дороги стоять могутні шпилькові дерева, шумлять і хитаються у вітрі, виповнюючи свіжим, живичним запахом глибокий кеньйон Єлловстону, що врізується глибоко в узбіччя пасма. Тут ви уперше, зустрічаєтесь з найповажнішим мешканцем цієї околиці — ведмедем.

Мабуть немає на землі таких розпещених звірів як єлловстонські ведмеді. От їдете, і нагло авто сповільнює свій біг, сповільнюють його й авта, що слідом за вами. Водій заявляє: „Беерджем". Що таке? Поперек дороги лежить собі ведмідь, вигріваючи на асфальті своє товстеньке черевце і спокійно вилизуючи собі лапу. Авта? Він і не думає вступатися місцем! Отже, всі стають, фотографують ведмедя і крадьки дають йому заборонені ласощі. А на них цей дядько дуже ласий. Він готов навіть піднестися з своєї лінивої пози. Вкінці наш водій має того досить і щосили трубить. Дядько й це розуміє: пора уступитися з дороги. Тож підводить своїх двісті чи більше фунтів, сходить поволі набік і дивиться пильно, чи з тієї трублячої машини не кинуть ще чогось смачного.

А вже коли появляється ведмедиця з одним чи двома ведмедятами — захопленню немає кінця, особливо коли „бейбі" стане на дві чорних лискучих лапки і жовту мордочку пхає до авта. Ну, скажіть, як не дати йому папкорну, кексів чи цукорків? Дуже прикро, коли дитина просить ласощів, а ви не можете їй дати, але ще прикріше, коли це робить „німина" та ще й така лісова, дика.

Проте, обабіч дороги стоять таблиці з написами:

„Коли ці люди не вміють читати, я мушу їх просити, щоб не давали мені таких речей, від яких я хворію на надмірну кислотність, шлунок, на авітамінозу, незрівноважене живлення, і мені буває те саме, що й моїм батькам, коли прийде зима. Я мушу добувати собі харч сам, він для мене найздоровіший".

Але я думаю, що заборона годувати ведмедів має іншу причину, як авітаміноза: ведмеді дуже розпущені і шляються й пхаються всюди. Є осторога не лишати на ніч харчі в автах, бо ведмеді демолюють їх, добиваючись за ласощами. Нишпорять по бочках на сміття. Часом влізе котресь до такої бочки і не годне вилізти, щойно „ренджер" мусить допомагати йому видобутись на світ. На таких ведмедів „траблмейкерів" ставлять лапку. Виглядає вона як бочка на сміття. Рухомі ґратки спадають, коли ласун залізе в неї, занюхавши „потейточіпс", і тоді його ловлять, малюють на спині білі смуги і вивозять глибоко в ліс. Таку кару він розуміє і вже не вертається. А коли вернеться і знову наробить „траблів", його нищать. Бо в такого ведмедя апетит може поширитися в напрямі добуття ласощів з ноги чи спини туриста.

Оповідання про ведмедів безконечні, і водії забавляють ними публіку. Знають, що є три роди туристів: одні цікавляться кеньйоном, другі гайзерами, а треті тільки ведмедями.

Отже, яр є головним місцем зустрічі з ведмедями. У Гранд Тітан Парку ви не зустрінете вже ні одного ведмедя, хоч ліси там густіші, а гори дикіші як в Єлловстоні. Ласувати й жебрати на дорогу він не виходить, хібащо вночі, щоб ухопити чогось з господарства. Водії розказують, як то ведмеді, використовуючи неприявність господарів, залазять до хат, випивають молоко, товчуть яйця, а залишають по собі пронизливий сморід, якого тяжко позбутися.

Отак, їдучи від Таверфалу до водоспадів Великого або Нижчого і Меншого або Вищого, ви головно розв'язуєте „ведмежі проблеми". Але й вони кінчаться, бо здалеку вже видніє бура споруда Кеньйонготелю, що серед лісу на полонині домінує понад яром. П'ята година вечора, і цей готель є місцем вашого нічлігу. Однак, перед тим автобус завезе вас ще до обох водоспадів і на Артістпойнт, щоб ви подивились на стіни кеньйону.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Знаменна громадська зустріч у Дітройті

В громадськім житті м. Дітройту зайшла подія, яка вказує, що наша громадськість Метрополії Дітройту відчула потребу вшанувати особу, яка на своїм життьовім шляху зуміла дійти до високої позиції в американськім житті та з'єднати собі загальну симпатію не тільки в нашому місті, але також в інших американських осередках. Цією особою є п-і Марія Бек, голова Міської Ради двомільйонового міста, центру автомобілевої продукції в Америці. В суботу 28-го лютого 1959 р. спеціяльний громадський організаційний Комітет зложений з пп. Івана Бека, д-ра Степана Горака, мгр. Володимира Рижого і Богдана Сказкова, влаштував зустріч громадянства з п-і Марією Бек для вшанування її заслуг в громадській праці та відзначення річниці її народин. Товариську зустріч, яка зібрала понад 100 осіб, відкрив від орган. Комітету мгр. В. Рижий і в своїй промові насвітлив визначну постать п-і Марії Бек, її невтомну працю на громадській і культурній ниві та небувалі осяги на терені м. Дітройту, де вона дійшла до становища голови Міської Ради і заступниці посадника міста, під час його відсутности. Бенкет - зустріч почав молитвою і благословенням парох української католицької церкви в Гемтремку і Дітройті - Схід о. д-р Степан В. Кнапп, відомий з активности і в церковнім і в громадськім житті. Під час бенкету відбирав привітання від численних представників українських організацій і гостей член організаційного Комітету д-р Степан Горак. Від Метрополітального Відділу УККА промовив адв. д-р Д. Квітковський, від Відділу УККА в Гемтремку голова Володимир Туставівський, а п. Іван Бек подав цікаві дані з життя своєї дорогої і визначної сестри, яка ніколи не забувала про своє українське походження і про працю для добра України. В численних дальших привітах виступали: п-і І. Цісик — від Ліги Українських Жінок; Іван Білоус від ОДВУ; мгр. С. Кравчишин від Визвольного Фронту; мгр. О. Луцький від 1-ої Української Дивізії УНА; Петро Гончаренко від Капелі Бандуристів, а на закінчення першої частини програми п. Василь Барнич відчитав цікаві спостереження Гриця Зозулі про відносини в Дітройті, які своїм гумором викликали веселий настрій серед бенкетових гостей. Після перерви промовив підписаний і в оціненні заслуг почесної гості запропонував заснувати в Дітройті клюб п. Марії Бек, на зразок інших клюбів визначних особистостей міста. Ця пропозиція стрінулася з повним одобренням приявних. З дальшими привітами виступили: п-і Будзол від Окр. Ради Союзу Українок; ред. Володимир Несторович; інж. Атанас Мілянич, голова СУМУ Степан Михайлів; ген. Крат та парох і декан о. д-р С. В. Кнапп.

Кульмінаційною точкою зустрічі була промова п-і Марії Бек, яка з відомим загально красномовством подала у своїй скромності, що її праця на громадській і культурній ниві недосконала і недовершена. Серед загальної тиші п-і Марія Бек дала приречення дальшої служби для громади, а зокрема служби для поневоленої Батьківщини - України. Для цієї служби вона бажає віддати всі свої сили і всі свої спроможности. Тяжко подати всі деталі прегарної і зворушливої мови п-і М. Бек, в якій вона підкреслила, що всі свої здобутки завдячує постійній і невтомній праці. Найкращим признанням для красномовства п-і Марії Бек були сльози зворушення, які появилися не тільки в жіночих очах...

В мистецькій частині вечора виступали: п-і Ірина Решетилович з майстерною грою на фортепіяні, п-і Мирослава Брездень з прегарними сольоспівами, юна Мотря Макар, майбутня балерина, із зразково переведеними танками, та Квартет Бандуристів з виконанням в'язанки коломийок. Надзвичайно мила атмосфера вечора - зустрічі залишила у приявних незабутнє враження і думку про можливість консолідації нашої розбитої в Дітройті громади, під проводом нашої визначної жінки панни Марії Бек.

Д-р Ол. Марітчак

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у ЗДА
влаштовує Наукове Засідання „Комісії УВН у ЗДА для дослідів над пореволюційною Україною і Совєтським Союзом" з доповіддю проф. Василя Чапленка на тему „Драматургія Миколи —Куліша". Засідання відбудеться в неділю, 12-го квітня 1959 року о 6-ій год. веч. в приміщенні Академії: 11½ Вест, 26-та вул. Н. Й.

Керівництво Комісії

Святочна Академія в честь Т. Шевченка в Йонґставні, Огайо

Відділ УККА в Йонґставні вшанував цього року Т. Шевченка Святочною Академією, яка відбулася 15-го березня. Відкрив її голова Відділу п. Михайло Ярош. Чоловічий хор місцевого Осередку СУМА „Трембіта" під дириґентурою мгр. Мирона Жмуркевича заспівав Американський Гимн та „Зповіт", пичим „Заповіт" співав разом із ним також і діточий хор Юного СУМА.

Програма Академії, яку зложив культ. - освіт. референт Відд. УККА п. Василь Прокопик, складалася з виступів дітей, які є згуртовані в організаціях Пласту і Юного СУМА. Управи цих організацій завдали собі много труду, щоб дітей належно приготовити. Вони могли радіти гарним вислідом, бо вкладена ними праця не пішла намарно.

Гарним був виступ мандолінової оркестри Ю СУМА, яка заграла під дириґентурою п. мгр. М. Жмуркевича пісню „Думи мої", зі скрипковим сольом панни Ярослави Ярош, студентки Йонґставнського університету, яка відограла це сольо з великим чуттям. Діточий хор Ю СУМА співав пісню „Така її доля", а самі лише дівчатка заспівали „На що мені чорні брови". Діточим хором дириґував також п. М. Жмуркевич, а фортепіяновий супровід був у вмілих руках пані Альфреди Ромбель.

Йонґставнські пластуни поставили під проводом ст. пластунки панни Діді Домбчевської, студентки Йонґставнського університету, дві інсценізації „Пластуни Шевченкові" під час якої було кілька деклямацій та „Розрита могила". Обі ці інсценізації випали дуже гарно, а потрібні до них декорації зробили собі самі пластуни.

Члени Ю СУМА виголосили кілька деклямацій — поезій Шевченка, а чоловічий хор „Трембіта" гарно відспівав „Закувала та сива зазуля" (соліст п. Д. Проць) та „Реве та стогне".

Вершком Академії було святочне слово - реферат гостя з Пітсбурґу, Па., інж. Михайла Комічака, відомого в нас керівника українського радіовисилання в Пітсбурґу та члена Політичної Ради УККА. Доповідач взяв собі за тему свого реферату значення Т. Шевченка та його Кобзаря для українця, який народився в Америці. Взявши себе за приклад, бесідник розгорнув широко цю тему та виголосив досконалий змістом і формою реферат, який всім присутнім подобався. Академію закінчено відспіванням нашого національного гимну.

З нагоди цьогорічних роковин Шевченка намалював молодий, тут народжений українець п. Тарас (Тед) Петрик вдалий портрет Поета в молодшому віці та віддав цей портрет на розгривку на цілі УККА. Цей образ (олійними фарбами) був виставлений під час Академії, а п. Петрикові висловлено прилюдну подяку за його дар. Чистий дохід з Акакемії призначено на Український Народний Фонд.

Д-р Роман Стахура

В Канаді відбувся З'їзд Союзу б. Українських Вояків

В днях 27 - 28 березня ц. року відбувся у Торонті черговий Делеґатський З'їзд Союзу б. Українських Вояків, що має свій чартер і є старою вояцькою організацією в Канаді. З'їздом керувала президія в складі: сот. Мошинський — голова, почесний голова Союзу ген. М. Садовський, сот. З. Шкурупій, пор. Д. Сачківський і М. Павлишин. Справоздання з праці Генеральної Управи Союзу зложили: сот. І. Янішевський — голова і пор. Д. Сачківський — генеральний секретар. Про стан фінансових справ Головної Управи і акт Контрольної Комісії прочитав сот. І. Липовецький. З'їзд апробував минулу трирічну діяльність Генеральної Управи, затвердив її фінансове справоздання та висловив багато думок, що будуть напрямними в праці Союзу в наступному трирічч.

До нової Генеральної Управи на З'їзді обрано: І. Липовецький — голова; Ю. Булат, М. Деркач і Ю. Стефанович — заступники голови, Д. Сачківський — генеральний секретар та М. Сокіл — фінансовий референт і скарбник.

І. Л.

Виставка Лева Ґеца в Кракові

Визначний український маляр - мистець Лев Ґец мав, у місяці березні, свою індивідуальну виставку в Кракові в залях Дому плястиків. Виставку цю влаштувало „Об'єднання польських мистців-плястиків" і Центральне бюро мистецьких виставок. Виставка обіймає 158 експонатів, з того 49 речей створені на архітектурні і краєвидні мотиви Лемківщини. Решта експонатів мала темою архітектурні пам'ятки Кракова, особливо Вавелю і старих вуличних мотивів цього міста. Ці останні, виконані в серіях рисунків, мають високу оцінку фахівців і окремий альбом Гецових рисунків „Давні подвір'я Кракова" був виданий у Кракові минулого року. З нагоди цієї виставки появився гарно виданий каталог з шістьома репродукціями Гецових малюнків і рисунків.

Лев Ґец — широко відомий український мистець, автор „Стрілецької антології" в рр. 1915 - 18 та циклю „Домбє" (1919). Він брав участь у багатьох українських виставках у Львові і закордоном, окрема монографія його творчости появилася у Львові заходами АНУМ у передвоєнні роки. Ґец має великі заслуги для збереження пам'яток лемківського мистецтва, бувши директором музею „Лемківщина" в Сяноці. Цей музей, у якому є незвичайно цінні твори української іконографії, зберігся, але є тепер під польською управою. Ґец є тепер професором Краківської Академії Мистецтв, у якій студіювали такі відомі українські мистці, як —І. Труш, Новаківський, М. Жук, М. Бурачек, В. Крижанівський, С. Литвиненко, С. Борачок й інші.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками 20-ти мільйонового майна організації!

З Концертової Залі

Ія і Любомир Мацюки в Нюарку

Появу співаків Ії і Любомира Мацюків на українській сцені треба уважати за незвичайне явище для української спільноти у ЗДА. Це, здається, єдине подружжя співаків в історії українського вокального мистецтва, яке репрезентує його у вільному світі.

Концерт згаданих мистців в Нюарку, Н. Дж. 29-го березня ц. р. належить уважати найкращою мистецькою імпрезою. В першій частині програми проспівано вибрані перлини вокального мистецтва таких світових майстрів, як Перґолезі, Глюк, Моцарт та Маттеї. Як завершення, були проспівані два, технічно та вокально важкі, дуети, а саме: з опери „Приятель Фрітц" — Маскані та бразилійської опери „Ґварані" — Ґомеса. Усі згадані твори легко та переконливо дійшли до добірної авдиторії, яка, у захопленні нашими мистцями, винагороджувала їх спонтанними оплесками.

Вже найбільшою насолодою для слухача слухати тих мистців в дуетах. На перший погляд, здавалося б, видна різниця в тембрах та силі голосів. Ія Мацюк, це шляхетне, обдароване багатством срібного блиску, розлоге діяпазоном, сопрано. Натомість Любомир Мацюк, це типовий ліричний тенор з чудовою емісією голосу, подивугідною дикцією та своєрідною інтерпретацією. Два контрасти, що при помочі високих мистецьких, технічних та музичних засобів дійшли до подивугідної прецезійности у вокальному мистецтві. Це беззаперечні майстри старого італійського бель канто, яке завжди є завершеною формою співу.

Друга частина концерту була присвячена творам українських композиторів. Це вибрані та зі смаком уложені пісні, повні барвистої краси української поезії. В них пригадувалась нам наша страждаюча Україна, наш нарід, краса української природи. Це живий фільм, повний згадок та переживань. Мимоволі у слухача губиться почуття реального перебування. Він летить думками туди, звідки лине незрівняна українська пісня.

Тих кілька рядків хай буде подякою тим нашим патріотам українського мистецтва і культури та справжнім мистцям, якими є Ія і Любомир Мацюки.

Справжнім мистецьким та високо культурним акомпаніятором того мистецького вечора була піяністка п-і Ліда Бульба, яка являлась нерозлучною частиною мистецької цілости.

Михайло Добош

Перша дитяча опера в Йонкерсі, Н. Й.

Старанням йонкерського Осередку Ю СУМА і Жіночого Клюбу при Домі СУМА виставлено мин. місяця діточу оперу Лисенка „Козу Дерезу" у виконанні дітей з Йонкерсу та сісіднього Гейстінґсу.

Повна заля Дому СУМА оплескувала молоденьких „оперових" співачок і співаків, які під батутою п. О. Кулинича і фортепіяновім супроводі д-ра Сохана з успіхом вив'язалися зі своїх роль. На цю велику діточу імпрезу зложилися національні танки і діточі вправи під проводом п-і М. Саломон. Багато праці і зусиль вложили також п-ні Н. Кудрик, гол. Жіночого Клюбу і п. П. Ревак, жертвенний керівник Ю СУМА.

● **Ізраїльський парлямент** відкинув 63 голосами проти 32 заяву недовір'я для уряду прем'єра Бен Ґуріона, поставлену на голосування парляментарною опозицією. Головним закидом опозиції проти Бен Ґуріона було проголошення армією загальної мобілізації, що викликало багато замішання і в Ізраїлі і закордонм.

Всі поляки солідарні на фронті проти Німеччини

Варшава. — „Єдиний пункт, в якому всі поляки погоджуються з політикою комуністичного уряду Гомулки — це справа Німеччини" — заявив неназваний за іменем польський діяч із демократичного, ворожого комуністам табору, варшавському кореспондентові „НЙТаймс-у". Всі поляки здають собі справу — читаємо в його кореспонденції — що з'єдинена Німеччина із сильною армією та з опертям на Захід була б великою небезпекою для Совєтів, але й одночасно для Польщі, яка так довго певна теперішнього свого західнього кордону на лінії Одри-Нісси, поки той кордон ґарантований Совєтами і поки Німеччина поділена, з комуністичним правлінням у Східній Німеччині. Поляки не вірять, щоб німці розпочали нову війну, але бояться, що Західня Німеччина, підтримувана Америкою, зросте в таку силу, що Совєти, задля здобуття ґарантії безпеки для себе від Заходу, поступляться коштом німецьких комуністів і Польщі. З другого боку, багато поляків переконані, що на заході також бояться зросту сили німців і що самі французи та англійці воліють мати Німеччину поділеною, ніж одноцілою. В успіх найближчої конференції „на верших" ніхто в Польщі поважно не вірить — твердить названий кореспондент.

Аматорський Театр Молоді в Ню Йорку

Ню Йорк. — Під фаховим продом драматичного артиста і режисера, п. Степана Кряжанівського утворився тут Аматорський Театр Молоді, який має на цілі виховувати нашу молодь в національному дусі. Члени Театру - Молоді не тільки підготовлятимуть театральні виставки та інші публічні виступи, але водночас вивчатимуть українську мову й вимову, національні танки, котрі провадить п. Роман Петріна та спів під проводом музичного керівника-дириґента п. М. Колодія.

Аматорський Театр Молоді поділений на дві групи, перша від 7 до 14 літ, друга від 14 літ вгору. Вписи до цього театру відбуваються кожного вівтірка, п'ятниці і суботи, між 7 - 8 вечером, при 8-ій вул. (Ст. Марк Плейс) Е. 20.

Н. Н.

● **Мадярська Католицька Ліґа в Америці** влаштовує 22-го квітня в готелі „Плаза" в Ню Йорку прийняття, прибуток з якого призначений в користь жертв комунізму в Мадярщині. На це прийняття запрошений син останнього австрійського цісаря і мадярського короля Карла — Отто Габсбурґ, який живе в Баварії. Членами Комітету, що влаштовує прийняття, є мадярські княгині, баронесси і графині, що постійно перебувають у ЗДА.

✝

Ділимось сумною вісткою з Рідними, Друзями і Знайомими, що в дні 6-го квітня 1959 р. помер на удар серця в Champagne, Ill., наш Найдорожчий Муж, Батько, Брат, Син і Зять

ТЕОДОЗІЙ КОРДУБА
Д-Р ВЕТЕРИНАРІЇ

Покійний народився 5-го травня 1922 р. в Тернополі, Зах. Україна.

Похорон відбудеться в Шикаґо в п'ятницю, 10-го квітня, в год. 9-ій рано, з пох. заведення Волинця до церкви св. Миколая, опісля Тлінні Останки будуть перевезені на місцевий цвинтар.

Горем прибиті:

дружина — ВІКТОРІЯ
доньки — ХРИСТИНА і МАРТА
мама — ТЕКЛЯ (в краю)
сестри — МАРІЯ і АНТОНІНА (в краю)
брат — СТЕПАН з дружиною СТЕПАНІЄЮ і доньками ІРИНА і ЗЕНОВІЯ
Тесті — ГЕОРГІЄНКИ
Шваґер — ЛУКА ОСТАПЮК з ріднею
кузинка — СТЕФАНІЯ ЛУКОМСЬКА з рідною
кузин — ЯРОСЛАВ ЛУГОВИЙ з рідною

ПОДЯКА

З Волі Всевишнього, дня 25-го березня 1959 року відійшла у Вічність і 28-го того ж березня була похована на українському військовому цвинтарі в Баунд Брук, моя Найдорожча Дружина

бл. пам. МАРІЯ ВАЛІЙСЬКА.

Прибитий невимовним горем, одержав я з приводу цієї невіджалованої втрати стільки виявів щирого співчуття від моїх світських і духовних зверхників, від близько і далеко перебуваючих Друзів, Приятелів і Знайомих, що, позбавлений будьякої можливости подякувати кожному зокрема, складаю цією дорогою мою сердечну подяку всім тим, що в дні мого смутку і пригноблення знайшли для мене слова втіхи та співчуття й разради у мойому великому горі.

У глибокій пошані складаю мою найщирішу подяку мойому Найвищому Зверхникові ЙОГО ЕКСЦЕЛЕНЦІЇ Президентові Української Народньої Республіки Д-рові СТЕПАНОВІ ВИТВИЦЬКОМУ і Його Високодостойній Дружині за участь в Панахидах і Похоронах та за слова потіхи й співчуття. Високопреосвященнішому Архиєпископові і Канцлерові УПЦеркви в США Владиці МСТИСЛАВОВІ щиро дякую за відслуження Заупокійної Літургії і Похоронних Відправ та виголошення змістовного прощального слова перед останньою дорогою Покійної. Всечесним Отцям: Протопресвітерові Леву Весоловському, Митрофорному Протоієреєві Дмитрові Лещишину, Протодияконові о. Михайлові Ольховому і Дияконові о. Миколі Рибачукові, що сослужили Владиці і відправляли Панахиди; Генералові Олександові Загродському, Сотн. д-рові Іванові Козакові і д-рові Борису Ржепецькому, що промовляли до Покійної над відкритою домовиною; Панам Генералам: П. Шандрукові, О. Вишнівському, М. Кратові, К. Смовському і М. Садовському; Українським гром.-політичним і Комбатантським Організаціям; Панові д-рові Дм. Галичинові, Панові Сотн. Ів. Лютому-Люденкові і Його Родині, П-ву інж. А. і Є. Зубенко; моїм Товаришам по зброї; всім Друзям, Приятелям і Знайомим за відвідування Покійної в часі її важкої недуги, за участь в Панахидах і Похоронах, за квіти на Дорогу Домовину, за останні проводи її на місце вічного спочинку на цвинтарі в Баунд Брук — складаю мою щиру і сердечну подяку.

Прибитий горем АРКАДІЙ ВАЛІЙСЬКИЙ.

З НОВИХ ВИДАНЬ

„Співуче світло" — Збірка поезій Ірини Шуварської. Ню Йорк 1959, ст. 51.

Співуче світло. Світло проходить всюди, і все ним пройняте. Співуче світло — світ без тіней. В цім світі — все естетика і чистота.

Не віршування, а справжня поезія.

Думки авторкою виношено, передумано, осяяно внутрішнім сяйвом духа, перетоплено люблячим серцем. Образи такі яскраві і опуклі у власній уяві, що не потягають на введення пояснювальних деталів. Через те неповність речень, натяки, моментальні проблиски сугестій.

Зустріч із поезіями Шуварської може бути зустріччю споріднених душ, які одразу розуміють одне одного в недоговореності, окремим словом, натяком, поглядом. Тоді контакт із читачем є повний і повні переживання.

Коли ж є зустріч із духом іншої структури, то контакт у багатьох місцях поривається. Не з причини недотепности читача, а власне з причини різниці духовостей. Тоді деякі образи світять вабливою барвистістю і хоч дихають гармонію — зміст їх лишається закритий.

Збірка поезій „Співуче світло", — світ замкнений в собі. Крапля, в якій відбивається Всесвіт, так як його приймає авторка, а приймає вона світ так, як він даний, без протесту, без бунту — прикметних нашій добі.

Світ створено Богом. Все на землі під його опікою. Він керує всім від найбільшого до останньої стебелиночки. В молитвах ,які зносяться до Бога, нема випрошування, це тільки вираз подиву і покори. Бог суддя праведний і Він знає сам. Це не оформлено словами, — це світоглядове звучання поезій.

Людина, частина Космосу — послана в земний світ і в нього гармонійно западає. Все має своє призначення, а жінка окреме, велике і містерійне. Над ним спиняється думка і уява поетки з особливим напруженням духа. Призначення жінки творче, тому радісне. Усвідомлення м а т е р инства приймається як благовісність. Молитва над дитиною ще ненародженою, яку мати вже відчуває у своїх обіймах і вже тремтить серцем за неї. Перший день людської дитини, перший усміх, перші кроки, перше літо на чудесній квітучій землі, все під побожним турботним поглядом матері. Над нею хилиться вона повсякчасно тріпотлива від радости з тайною турботою, як оберегти, ущасливити найдорожче, бо хто знає призначення? Тож Бог віддав свого сина, найбільшу жертву для викуплення кров'ю заблуканої людини. Єдине вірне щастя при матері. Воно не забудеться, його ніхто і ніщо не замінить .

„Ти на моїх руках метелик у розкритих квітах". Солодкі материнські обійми. І шепоче дитині мати: „Кохана, не дивись у далечінь — тут мати". Як Шевченковий прообраз матері, дивиться вона на свою сплячу дитину і кличе душею: „Збудись, дитино, хочу обійняти". Проходить мати суворим життям з дитиною в обіймах. „Несу тебе маленька, музикою, сонцем лину, минаю тінь суворих скель".

Поезії із мотивами материнства виділюються сами собою в окремий музичний твір, — симфонію материнства. Містерія народження - приходу із Космосу у світ земний, де „у крапельці себе новонароджене пізнає". Містерія охрещення — коли з творчого ладу дається дитині ім'я, з яким вона входить у світ вже неповторною істотою. Крихкість людини найбільше усвідомлюється матір'ю. Вона молиться над хворою дитиною, і молитва „життя твоє ламливе обняла" а життя матері у віддиху дитини, а серце її незакрите, нема йому у світі охорони перед горем.

Материнство — окремий цикл поезій, що його полюблять матері і мають відчути дівчата, який жде материнство. Бо поезії в нім оспівують не тільки п'янюче щастя цвітіння, але і благословенство плоду, всепоглинаючу радість над появою нового життя, якою оплачується страждання.

Теплими кольорами світять барви в мотивах природи, де все аж п'яне від сонця, глибиться над землею блакить, збираються хмари, щоб пролитися життєдайним дощем, проносяться гуркоти очищаючих бур. А людина йде своїм шляхом, і перетинається той шлях з іншими. Зустрічаються на ньому „чужі", підводять очі і пізнають споріднені душі і відкриваються закриті досі сторінки книги життя, нові, незнані. Пізнається в „Чужім" — „Бога твір благословенний" і сповнюється душа подякою, і зноситься молитва за нього.

В кількох поезіях оспівує поетка з любов'ю, як містичну симфонію руху, танок — свою нездійсненну райдужну мрію.

Спільним для всіх поезій є музичне звучання в них тонів творчости Тичини, а в технічнім виконанні і характері образотворчости відгомони стилю Василя Барки.

У висновку цілісне враження новости. Щось, чого ще не було і тематично і по формі.

Поезії являються мистецькими творами, бо мають властиву непорушність структури.

Ол. Животко

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Квартальні збори Т-ва „Дністер", Відд. 361, відбудуться в суботу, 11. квітня, у власній домівці при 119 Еве. „А", о год. 8-ій веч. В програмі важливі фінансові та організаційні справи. Закликаємо усіх членів до участи. Дивує нас, чому члени не інтересуються долею свого Товариства. Стоїмо на передодні величавих святкувань 65-ліття існування УНСоюзу, що зобовязує також наш Відділ до гідної та наполегливої підготовчої акції в тому напрямі. — М. Малетич, предс.; П. Кучма, фін. секр.; В. Хоміцький, касир; Б. Левицький, рек. секр.

ПОДЯКА ЗА ПРИХИЛЬНІСТЬ

Не маючи адреси п. Степана Мирського, щоб надіслати йому подяку за вміщення в „Свободі" прихильної статті про мій спектакль в театрі „Лірік", хочу через вище згадану газету винести мою особисту подяку, як і подяку всіх артистів мого спектаклю п. Мирському і всім українцям Лендсвілу й околиць що відвідали мій спектакль в театрі „Лірик" в Ню Джерзі. Зі свого боку прошу земляків вибачити, що не зміг приділити їм достатньої уваги. Ще раз дякую за підтримку.

Алекс Бережний
„енд гіз спеніш шов".

● **Адміністрація міжнародної співпраці** закупила в Японії і відтранспортувала до Йорданії п'ять льокомовив і 25 нафтоналивних вагонів, призначених для розбудови йорданської залізничої сітки.

Мітчелл домагається зміни системи індексу цін

Вашингтон. — Секретар праці Джеймс П. Мітчелл зізнавав на підкомісії видатків в Палаті Репрезентантів і домагався зміни ситеми, за якою обраховується тепер індекс цін на товари щоденного вжитку та визначається висоту коштів прожитку кожного місяця. Теперішні індекси цін обраховується на тому, як американці видавали гроші на прожиток в 1950 р. Статистичні бюра федеральних департаментів праці і торгівлі обраховують видатки на 300 товарів і на виконану працю в 46-ох містах. Мітчелл домагається видатків на 4,600,000 долярів на досліди, як змінити теперішню систему обраховування індексу цін, бо настали в американському громадянстві такі зміни: 1) Родини є численніші, бо в них є більше старших осіб і дітей; 2) Від 1950 року населення ЗДА збільшилося на 15% і змінилося його географічне розміщення, бо більше людей живе тепер на південному заході і на заході, де потреби людей є інші, як на півночі. 3) Родини переносяться з міст на передмістя, де люди видають менше грошей на одежу і імпрези, а більше на городи і доми. 4) Прибутки родин є більші навіть при збільшених цінах. Люди видають більше грошей на авта, телевізори, подорожі, виховання і лікарську опіку, а дещо менше на харчі. У видатках на харчі є більші суми на заморожені продукти, м'ясо і свіжі овочі. Зміни системи індексу цін домагався і комісар статистичного бюра департаменту праці Івен Клеґ.

Посмертні Згадки

ТАТІЯНА ГАРАЧАЙ, довголітня членкиня Відд. 204 УН Союзу в Ню Йорку, померла 4-го квітня 1959 р. Покійна народилася в селі Дубовиці, пов. Мостиська, Зах. Україна. Полишила в смутку чоловіка Володимира, сина Романа та доньку Дарію. Похорон відбувся в середу, 8-го квітня, з пох. заведення П. Яреми, до церкви св. Юра при 7-ій вул. в Ню Йорку, а опісля на цвинтар Кальварія. — В. Їй П.!

В. Гасій, секр.

Олекса ТРУШ, — член Т-ва „Любов", Відд. 45 УНСоюзу у Филаделфії, Па., помер несподівано дня 22-го березня 1959 р., проживши 76 років. Покійний був членом від 1915 року, повних 44 роки. Походив з с. Висоцька, пов. Броди. До ЗДА приїхав 1907 р. Покійний полишив у великому смутку доньку Марію, 8 внуків і сестру Анну. Похорон відбувся 26-го березня, з пох. заведення до кат. катедри, а опісля на кладовище Пресв. Марії на Фокс Чейс, Па., коло Филаделфії. — Вічна Йому Пам'ять.

Подав М. Сеник, секр.

ВАСИЛЬ КАМІНСЬКИЙ, довголітній член Т-ва Український Клюб Поступовий, Відділ 70 УНСоюзу в Джерзі Ситі, Н. Дж., помер 23-го березня 1959 р. на 71 році життя. Походив зі села Кориців, пов. Станиславів, Зах. Україна. До УНСоюзу вступив 1915 р. Покійний полишив у смутку жінку, 3 синів, дочку, брата і 9 внуків. Похорон відбувся 26-го березня 1959 р. з похоронного заведення до костела Ст. Аннс, а опісля на цвинтар Голі Крос Семетери, Норт Арлінгтон, Н. Дж. — В. Й. П.

П. Костик, секр.

ТАРЗАН, ч. 4240. Чи воно вдасться?

FINALLY THE DAYS OF ENERVATING TRAVEL WERE OVER. TARZAN TOPPED A HIGH RIDGE AND SAW, DIRECTLY AHEAD, THE FORMIDABLE OUTPOST OF SIBUT!

HE URGED HIS WEARY HORSE TOWARD THE ENTRANCE AS TWO GUARDS CAME OUT TO GREET HIM. NOW, IF HE COULD ONLY BE ACCEPTED AS SHEA!

Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

Вкінці скінчилася оця знесилююча подорож. Тарзан виїхав на вершок гірського хребта і бачив, просто перед собою, грізний аванпост Сібут!

Він підганяв стомленого коня під'їхати до брами, аж тут вийшли два вартові, щоб його привітати. Тепер найважніше, щоб його прийняли за Ші!